

LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU

**2016-2022 STRATEEGILISTE EESMÄRKIDE TÄITMINE NING
SAAVUTATUD TULEMUSED ARVUDES.**

TUNNUSTATUD PROJEKTID JA ETTEVÕTTED PIIRKONNAS.

Koostaja: Ester Velliste

Sisukord:

Sissejuhatus	3
Projektide jagunemine aastatel 2016-2022 meetmete kaupa	3
Rahastatud taotluste abikõlblikud maksumused ja toetussummad aastatel 2016-2022	4
Elluviidud projektide toetus meetmete lõikes aastatel 2016-2022	5
Leader toetuse suurus piirkonniti ja 1 elaniku kohta	6
LJKK koostööprojektid (meede 3) – eesmärgid ja tulemused	7
Strateegia täitmise indikaatorid ja sihttasemed	8
Tunnustatud projektid aastatel 2016-2022	10
Tunnustatud ettevõtteid LJKK tegevuspiirkonnast	11

Lõuna-Järvamaa koostöökogu on üks 26-st Eestis tegutsevast LEADER-tegevusrühmast. Koostöökogu tegevuse eesmärgiks on maapiirkonna arendamine.

2017. aasta oktoobris toimunud haldusreformijärgse jaotuse järgi on tegevuspiirkonnaks Türi valla territoorium ilma endise Kärü valla territooriumita ning Järva valla territoorium endise Imavere valla piirides.

Lõuna-Järvamaa koostöökogu 2015-2023 perioodi eelarve oli 3 099 195 eurot

s.h. projektitoetustele 2 479 357 eurot

s.h. tegevusrühma toetus 619 838 eurot

Kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku poolt on kinnitatud KOGUKONNA JUHITUD KOHALIKU ARENGU STRATEEGIA 2015-2023, mille elluviimine toimub läbi viie toetusmeetme:

Meede 1.1 Tegusad inimesed ja elujõuline kogukond

Meede 1.2 Atraktiivne elukeskkond ja kogukonnateenused

Meede 2.1 Tänapäevane ettevõtluskeskkond

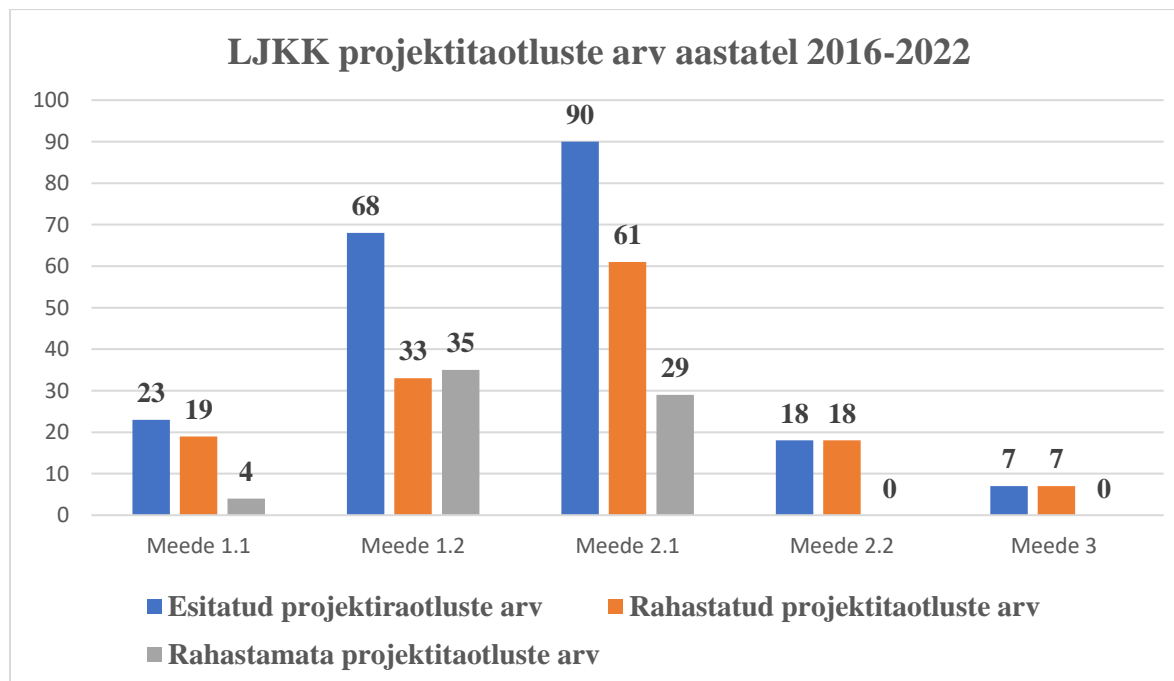
Meede 2.2 Kohalikud tooted ja turundus

Meede 3 Rahvusvaheline ja siseriiklik koostöö

Strateegia elluviimiseks oli Lõuna-Järvamaa koostöökogus perioodil 2016-2022 avatud 20 taotlusvooru, meede 3 oli avatud igal aastal jooksvalt. Kokku esitati perioodi jooksul **206 projektitoetuse taotlust, neist rahastati 138. 8 projekti katkestati ja ellu viidi 130 projekti**, mis on rahastatud projektidest 94,2%.

Rahastuseta jäi 68 projektitaotlust, põhjuseks oli 47 taotluse puhul asjaolu, et nad ei mahtunud saadud keskmise hindepunktide arvuga meetme eelarvesse ja 21 juhul ei ületanud keskmine hindepunktide arv kehtestatud lävendit.

Meetmete kaupa jagunes projektide rahastus järgnevalt:

Antud perioodi strateegia elluviimisel oli **kõige suurem vajadus meede 1.2 „Atraktiivne elukeskkond ja kogukonnateenused“ ning meede 2.1 „Tänapäevane ettevõtluskeskkond“ toetuste järele.**

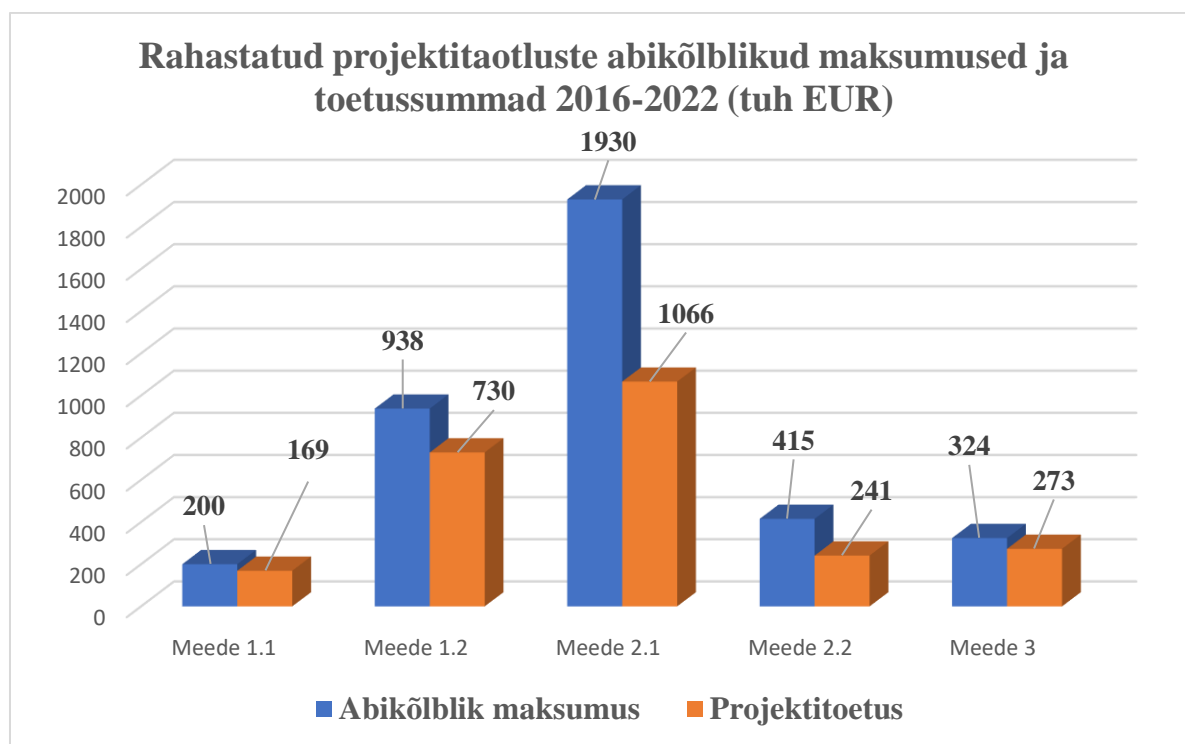
Meetmes 1.1 „Tegusad inimesed ja elujõuline kogukond“ olid eelistatud noortele suunatud projektid, kogukonnaalgatuse projektid ja projektid, mis toetavad kohaliku inimkapitali arendamist. Kõik meede 1.1 nn „pehmed tegevused“ eeldasid mitmeaastaste tegevuskavadega ühisprojekte ja nende elluviimise keerukuse tõttu laekus meetmesse taotlusi vähem kui oli oodatud.

Meetmes 2.2 „Kohalikud tooted ja turundus“ olid eelistatud projektid, mis toetavad uudsete toodete ja teenuste väljatöötamist. Lisaks olid võimalikud ühisturunduslikud ettevõtmised, töötajate väljaõpped ning tegevused ettevõtluse koostöövõrgustike ellukutsumiseks või arendamiseks. Ka siin oli taotlejate huvi prognoositust väiksem. Taotluste esitamist sellesse meetmesse võis omal moel pidurdada väljend „uudsed tooted“ ja „uudsed teenused“. Samuti ei tundunud taotlejate jaoks atraktiivseks nöö „pehmete tegevustega“ seotud projektide esitamine.

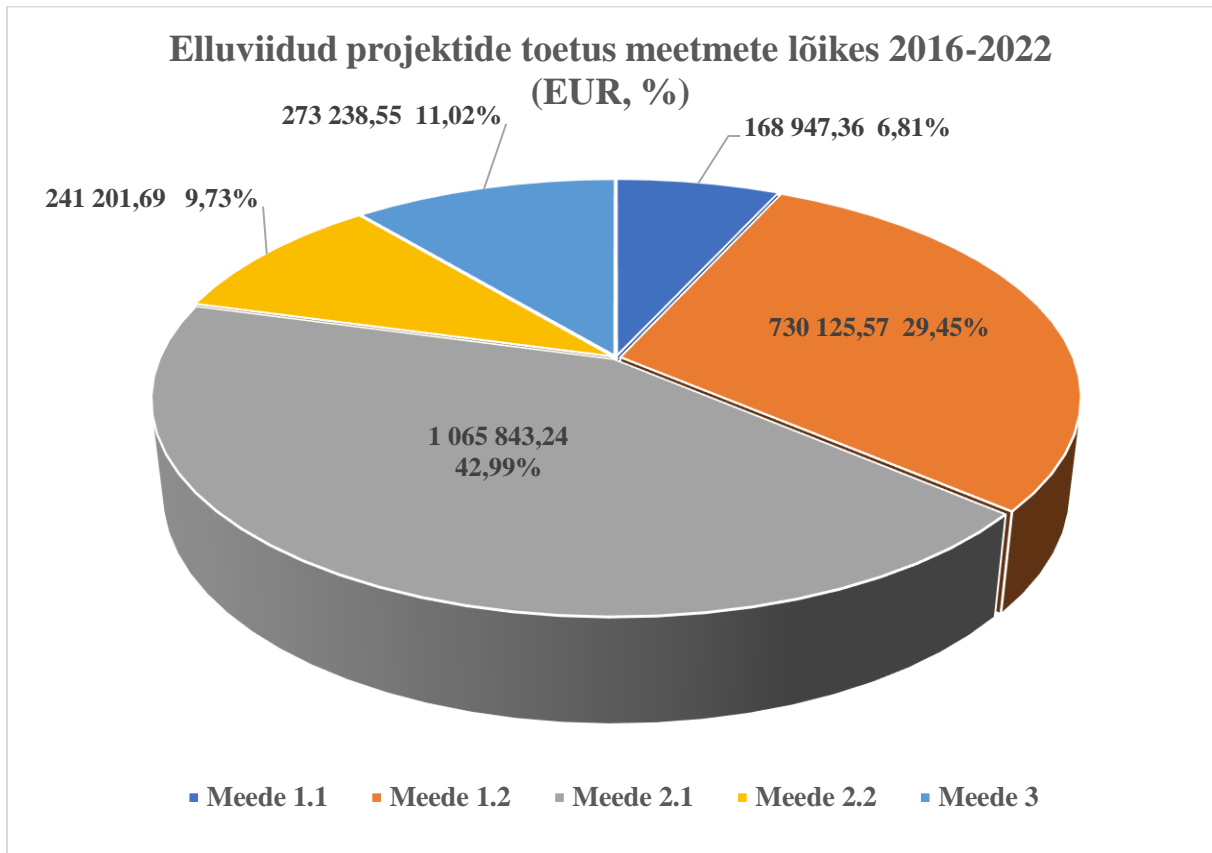
Analüüsi koostamise ajaks on rahastatud projektidest **8 projekti katkestatud** (meede 1.1-s 1 projekt, meede 1.2-s 2 projekti, meede 2.1-s 3 projekti ja meede 2.2-s 2 projekti).

Rahastatud projektide abikõlblik kogumaksumus oli kokku **3 807 296** eurot s.t. et LEADER projektide elluviimisega on rahastusperioodi lõpuks piirkonda investeeritud **ligi 4 miljonit eurot**. Toetuste maht kokku moodustas **2 479 356** eurot.

Meetmete kaupa jagunevad summad tuhandetes eurodes järgmiselt:

Elluviidud projektide toetus aastatel 2016-2022 jagunes meetmete lõikes järgnevalt:

LJKK strateegias 2015-2023 planeeritud projektitaotluste eelarvevahendite kasutamine:

Strateegia meetme nimetus	Strateegias planeeritud	Tegelik täitmine
Meede 1.1 Tegusad inimesed ja elujõuline kogukond ja meede 1.2 Atraktiivne elukeskkond ja kogukonnateenused	37,0%	36,3%
Meede 2.1 Tänapäevane ettevõtluskeskkond ja meede 2.2 Kohalikud tooted ja turundus	52,0%	52,7%
Meede 3 Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö	11,0%	11,0%

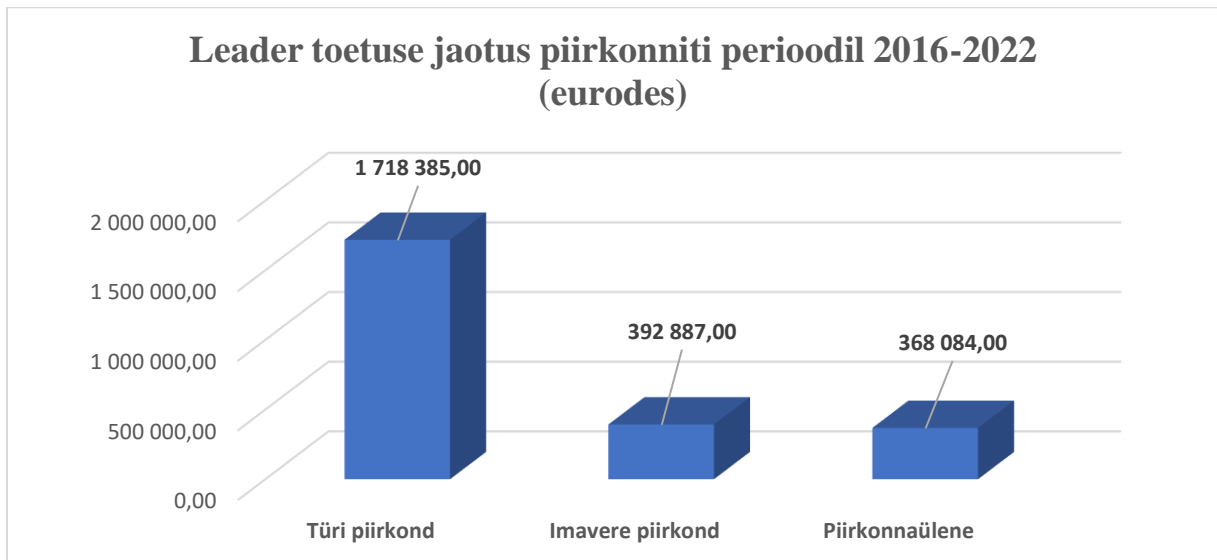
Tegevusrühm on strateegias planeeritud eelarve vahendite jaotusest kinni pidanud. Väiksed muudatused on tekkinud projektide elluviimise käigus vabanenud vahendite ja katkestatud projektide arvelt.

Strateegias planeeritud meetmete 1 ja 2 projektitaotluste **eelarve jagunemine aastate lõikes:**

Aasta	Toetuste maht kogu eelarvest (%)
2016	40
2017	30
2018	20
2019	10
2020 - ...	Projektide toetamine jääkide arvelt

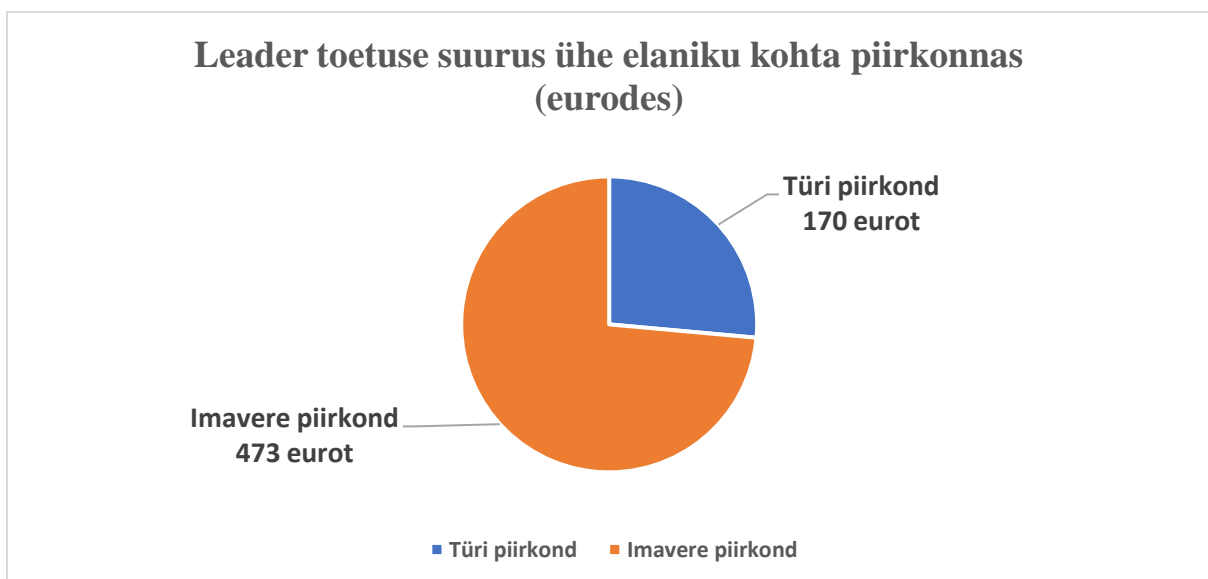
Strateegia elluviimisel peeti aastate lõikes jaotusest kinni ning selline jaotuskava õigustas ennast igati. Suurema mahu toetussummade kasutamine perioodi esimestel aastatel võimaldas jooksvalt kasutusele võtta katkestatud projektide toetussummasid ja ka projektide elluviimisel vabanenud vahendite summasid, samuti ei tekkinud olukorda, kus perioodi lõpuosas on veel ülemäära suur hulk ellu viimata projekte.

Piirkonniti jagunevad eraldatud LEADER toetuste summad järgnevalt:

Kuna Türi piirkond on oluliselt suurem kui Imavere piirkond, on ka toetus Türi piirkonnale suurem. Toetus 1 elaniku kohta annab aga vastupidise pildi. Türi piirkonda on lõppeval strateegiaperioodil eraldatud LEADER toetust ühe elaniku kohta 170 eurot ja Imavere piirkonda 473 eurot.

LEADER toetuse jaotus Türi ja Imavere piirkonna elanike arvu alusel:

LJKK koostööprojektid (meede 3) – eesmärgid ja tulemused

- Koostööprojekti „**Piirkonna ühisturunduse korraldamine**“ (partner - Järva Arengu Partnerid MTÜ) eesmärgiks oli tutvustada mitmekülgselt Järvamaal tegutsevaid ettevõtteid ja nende toodangut, elavdada ühisturunduse kaudu piirkonna majandust, pakkuda ettevõtjatele otsesuhtlemise ja -kontaktide loomise võimalust ning aktiveerida kohalikke ettevõtjad ja elanikke rohkem koostööd tegema. Projekti kaasabil korraldati aastatel 2016-2018 ettevõtjatele kaks suveseminari ja kaks talveseminari, 2017. ja 2018. aastal korraldati Järvamaa Päeva Paides, 2019. aasta algul toimus aga Internetiturunduse koolitus. Samuti toetati projektivahenditega Lõuna-Järvamaa aktiivsete talude ja ettevõtete osalemist avatud talude päeval ning messidel, Lõuna-Järvamaa piirkonna esinduslikumaks reklaamimiseks ning paremaks toodete tutvustamiseks soetati messivahendeid ja reklaamtrükiseid. **Projektitegevustes osalejaid oli kokku 256.**
- Koostööprojekti „**Koostöövõrgustike arendamine ja tugevdamine**“ (partner - Järva Arengu Partnerid MTÜ) eesmärgiks oli arendada ja tugevdada erinevaid võrgustikke (käsitöövõrgustik, toiduvõrgustik, avatud talude võrgustik), kaardistada nende ühisturunduse vajadusi ja võimalusi, korraldada võrgustikukohtumisi, seminare, ning idee- ja kogemusreise. Projekti raames toimus perioodil august 2016 – aprill 2019 19 koostöö- või võrgustikukohtumist, käsitöö- ning toiduvõrgustiku õppereisid Muhu saarele, Peipsimaale ning Võrumaale ja Lindora laadale, motivatsioonireis Gotlandi saarele ja ideereis Stockholmi käsitöömessile. **Projektitegevustes osales kokku 342 inimest.**
- 2018–2020 aasta koostööprojekti „**Jätkusuutlik maettevõtlus Järvamaa aktiivse tutvustamise toel**“ ((partner – Järva Arengu Partnerid MTÜ) tegevused olid suunatud kestliku väikeettevõtluse arendamisele, sh hobitegevuse kasvatamisele ettevõtluseks ning külastajate huvi tõstmisele Järvamaa külastamiseks. Tähtsaima projektitegevusena korraldati 2018. aasta märtsis Järvamaa tutvustamiseks bussiga õppereis Berliini, kuhu võeti kaasa foto- ning käsitöönäitus ja kultuurikollektiiv. Tutvustati näituse kaudu Järvamaad, pakuti kontserdielamusi Berliini Eesti majas ja turismimesil, korraldati kohtumine Läti kooriga ning tutvuti Berliini lähistel asuvate LAG Havellandi LEADER objektidega. Aastatel 2019 ja 2020 korraldati ettevõtjate suve- ja talveseminare, lisaks kutsuti maakondliku turundussündmusena ellu Kurjailmafestival – festival, mis pakub sügise nautlejaile iseloomuga üritusi, kust meelepärase leiab nii looduse-, kultuuri-, spordi- kui toidugurmaan. **Projektitegevustes osales kokku 160 inimest.**
- Kolme osapoolega koostööprojekti „**Keskpõrandale kokku**“ (partnerid Järva Arengu Partnerid MTÜ ning Raplamaa Partnerluskogu MTÜ) eesmärgiks oli tegeleda Järva-Rapla piirkonna eripära teemaarendusega, kasutada ära võimalusi Kesk-Eesti tutvustamiseks ning piirkonna turunduse paremaks korraldamiseks. Peamiste tegevustena oli kavandatud temaatilisi koolitusi, töötubasid, seminare ja võrgustikukohtumisi, Leader saavutusi tutvustavaid õppe- ja kogemusreise Eestis ja Euroopas, piirkonda tutvustavate sündmuste ellu kutsumist ja nende korraldusele kaasa aitamist. Kolme projektiaasta jooksul „tõmmati käima“ Kesk-Eesti hobikokkade, giidide ning mõisate võrgustikud, korraldati koolitussari „Hobikokast ettevõtjaks“, viidi ellu pikk ja põhjalik giidide arenguprogramm, mis lõppes giidide atesteerimisega,

mitmed koostöökohtumised, koolitused ja tutvumisringsõidud korraldati ka mõisatele. Kolme projektiaastaga loodi võimalused võrgustike väljakujunemiseks, mis omades koostöökogemust jätkavad tegevust omal jõul. Projektitegevustena korraldati ka suveseminar 2021, talveseminar 2022, õppereis Lääne-Harjumaale ning käsitöövõrgustiku õppereisid Raplamaale, Setomaale ja Vilniuse käsitöölaadale. Veel aidati projektiga kaasa avatud käsitöökodade ja avatud talude korraldamisele, Lõuna-Järvamaast videofilmi ning meie piirkonna külastuskohtadest turunduslugude valmimisele ja toetati turunduskampaania „Koogipaus Kesk-Eestis“ ellu kutsumist. **Projekti raames toimus 22 erinevat sündmust/ettevõtmist, 388 osalejaga.**

Strateegia täitmise indikaatorid ja sihttasemed:

Seirenäitaja nimetus	Ühik	Planeeritud	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022-2023 prognoos	KOKKU
Toetust saanud projektide arv, sh ühisprojektide arv	tk.	160/20	0	33/6	31/7	21/2	22/0	10/0	10/1	11/0	138/16
Kaasajastatud elukeskkonnaga asulate (külate, alevike) arv	tk.	30	0	0	5	9	5	4	3	5	31
Uute toimivate kogukonnateenuste arv	tk.	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Enesearendamiseks ja vaba aja tegevusteks loodud rajatiste/võimaluste arv	tk.	45	0	1	8	18	7	9	5	5	53
Käivitud huviringide ja ühistegemiste arv, sh noorte huviringide ja ühistegemiste arv	tk.	30/15	0	1/1	15/7	8/2	2/1	3/3	3/3	4/4	36/21
Kultuuripärandi tutvustamist toetanud projektide arv	tk.	20	0	0	4	4	3	2	5	0	18
Toetust saanud ettevõtlusprojektide arv, sh noorte ettevõtete/ettevõtjate projektide arv	tk.	85/40	0	14/7	13/8	13/8	14/7	10/4	13/3	4/2	81/39
Turismi arendamisele suunatud projektide arv	tk.	25	0	0	5	3	9	1	1	0	19

Uudsete toodete/teenuste arv, sh uute turismitoodete/-teenuste arv	tk.	45/20	0	1/0	3/1	13/6	13/6	9/4	12/4	1/0	52/21
Loodud uute ettevõtete arv	tk.	5	0	0	1	2	0	1	0	0	4
Loodud töökohtade arv	tk.	30	0,00	1,50	2,25	7,50	8,50	7,80	12,0	4,0	43,55
Kaasajastatud töökohtade arv	tk.	50	0	0	9	16	9	11	15	1,0	61
Kasutusele võetud keskkonnasäästlike lahenduste arv	tk.	20	0	0	1	4	6	4	3	0	18
Vähemalt 10% müügitulu kasvu saavutanud ettevõtete arv	tk.	20	0	0	2	4	3	5	5	3	22
Tekkinud erinevate koostöövõrgustike arv, sh ettevõtjate võrgustike arv	tk.	25/8	0	1/0	4/1	6/2	4/3	8/2	7/3	0/0	30/11
LEADER koostööprojektide arv, sh rahvusvaheliste koostööprojektide arv	tk.	10/2	0	2/0	1/0	0	1/0	0	0/0	1/0	5/0
LEADER koostöös osalevate tegevusgruppide arv, sh rahvusvahelises koostöös osalevate tegevusgruppide arv	tk.	11/5	0	2/0	2/0	0	3/0	0	0	2/0	9/0
Toimunud ürituste/õppereiside arv	tk.	140	0	0	0	1	46	79	40	14	180
Toimunud koolituste arv, sh ettevõtlusalaste koolituste arv	tk.	60/4	0	0	0	0	31/1	23/0	0	12/12	66/13
Üritustel/õppereisid el/koolitustel osalejate koguarv	osalejat	7000	0	0	0	0	1195	5406	1465	463	8 529

Vaadates strateegia täitmise indikaatoreid on näha, et toetust saanud projektide arv on 22 projekti võrra väiksem kui planeeritud ja ühisprojektide arv on planeeritust 4 võrra väiksem. Toetust saanud projektide arv sõltub taotlejate poolt esitatud projektitaotluste rahalisest mahust ja sellest tulenevalt on planeerimine mõnevõrra raskendatud. Meetmetele kehtestatud maksimumtoetust taotletakse harva, kuid kui järgmisel perioodil on eesmärgiks toetust saanud

projektide arvu suurendada, on võimaluseks meetmete maksimaalsete toetussummade vähendamine või siis toetuse % vähendamine.

Planeeritust 6 projekti võrra väiksem on ka turismi arendamisele suunatud projektide arv. Turismile eraldi meetet strateegias ei olnud ja turismiettevõtjad said toetust taotleda koos teiste ettevõtjatega meetmetest 2.1 ja 2.2. Sellistest ühistest meetmetest taotlemisega turismiettevõtjatel probleeme ei olnud ja suurt vajadust uuel perioodil turismile eraldi meetet välja töötada ei ole.

Elluviidud projektide tulemusindikaatorite põhjal võib hinnata, et LEADER toetused avaldasid piirkonnale suurt mõju. Enesearendamiseks ja vaba aja tegevusteks on loodud palju võimalusi, investeringud on läinud tegevuspiirkonna erinevatesse küladesse/asumitesse. Planeeritust suuremad on käivitunud huviringide ja ühissettevõtmiste arv ning ka üritustel/õppereisidel/koolitustel osalejate arv. Ettevõtluses on loodud ja kaasajastatud töökohtade arvud 1/3 võrra suuremad kui planeeritud. 22 ettevõtet on tänu LEADER toetusele saavutanud vähemalt 10%-lise müügitulu kasvu. Piirkonnaülest projektide kaudu on tehtud piirkonna turunduskampaaniaid, korraldatud koolitusi ja õppereise ning loodud koostöösidemeid.

Tunnustatud projektid aastatel 2016-2022

- Põllumajandusuuringute Keskus koostöös Maaeluministeeriumiga algatas veebruaris 2020 konkursi „Märka LEADERit 2.0“, et tuua esile Eesti maaelu arengukava 2014–2020 LEADER-toetusmeetme parimad projektinäited. Üle-eestilise konkursi 6 kategooriasse laekus kokku 80 projekti. Parimad kuulutati välja 11. augustil 2020 Jäned Pullitalliteatris toimunud tunnustusüritusel. Lõuna-Järvamaa Koostöökogu poolt esitatud Väätša Kultuuri ja Spordiklubi SID projekt **„Wakepargi rajamine Väätša paisjärvele“** tuli nominendiks „Piirkonna arengu“ kategoorias. Lisaks pälvis see projekt Eesti Leader Liidu eripreemia.
- Lõuna-Järvamaa Koostöökogu ja Türi Kogukonnaseltsi kaheaastane **ühisprojekt „Kogukondlik ja kestlik Lõuna-Järvamaa“** (projektijuht Aili Avi), mille peamiseks eesmärgiks oli keskkonda säästva kestliku mõtteviisi levitamine, kogukondliku koostöö aktiveerimine, roheline valla tunnuslause täitmine enama sisuga ning kogukonnakeskuse tekkele kaasaaitamine, sai oma koolituste, õpitubade, õppereiside jms arendustegevuse korraldamise eest Täiskasvanud õppija nädala raames tubli tunnustuse, kuigi mitte tiitlivõidu. Projekti tulemused numbrites: toimus 2 välisreisi, 3 kahepäevast riigisisest õppereisi, 18 õppepäeva, õpikoda, töötuba, koostöökohtumist jne. Kokku osales projektitegevustes ca 400 inimest.
- 2019. aasta sügisel kuulutati Sisekaitseakadeemias toimunud täiskasvanuhariduse tänusündmusel välja aasta õppijad ning tunnustati silmapaistvamaid täiskasvanute õppimist edendavaid õpitegusid, mille hulka kuulus ka MTÜ **Kodukant Järvamaa ühisprojekt „Järvamaa Külaülikool“**. Projekti eesmärgiks oli suurendada kohalike elanike teadlikkust ja informeeritust ning toetada nende toimetulekut kriitilistes ja ebaharilikes olukordades. Projekti käigus toimus üle Järvamaa erinevates külamajades 14 koolitust, projekti lõpuüritusena lisaks veel ka õpireis Peipsi äärsesse piirkonda. Lektorite leidmiseks tehti koostööd Eesti Maaülikooliga. Kokku osales tegevustes 85 inimest.

Tunnustatud ettevõtteid LJKK tegevuspiirkonnast

Lõuna-Järvamaa piirkonna ettevõtted on pälvinud viimastel aastatel mitmeid olulisi tunnustusi. Oma kokkupuude (kas liikmena, taotlejana või koostööpartnerina) on neil tunnustatutel ka LEADER tegevusrühmaga.

- Konkursil „Järvamaa parimad ettevõtted 2017“ tunnustati aasta väikeettevõtte tiitliga **OÜ Mägede**.
- Konkursil „Järvamaa parimad ettevõtted 2018“ tunnustati eripreemiaga **Eesti Jalgrattamuuseumi tegevust ja eestvedajat**.
- Konkursil „Järvamaa parimad ettevõtted 2019“ tunnustati eripreemiaga Järvamaa turunduse eest ettevõtet **OÜ Saarakiri**.
- Konkursil „Järvamaa parimad ettevõtted 2019“ piirkonna toote/teenuse kategoorias tunnustati parimaks eritellimusel tehtud mööbel ettevõttelt **Woodhammer OÜ**.
- Konkursil „Järvamaa parimad ettevõtted 2020“ tunnustati aasta pereettevõtte kategoorias parimaks **Taikse Puit OÜ**.
- Konkursil „Järvamaa parimad ettevõtted 2020“ aasta talu kategoorias tunnustati parimaks **Jõeääre talu**.
- Konkursil „Järvamaa parimad ettevõtted 2021“ aasta turismiedendaja kategooria tiitli pälvis tulbimere poolest tuntud **OÜ Kirna Mõis**.
- Konkursil „Järvamaa parimad ettevõtted 2021“ aasta talu tiitli pälvis mitmendat põlve tegutsev **Ale talu**.